

СТАН СПРАВ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ У 2020 РОЦІ

На території Чернігівської області у галузі з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів працює 131 підприємство:

м'ясопереробних підприємств – 13, молокопереробних – 12, підприємств з виробництва риби та рибних продуктів – 3, консервів фруктових і овочевих – 4, олії – 1, крохмалю – 2, хліба та хлібобулочних виробів – 17, борошна – 10, кондитерських виробів – 2, напоїв – 5, цукру – 1, тютюнових виробів – 1. Також, в області налічується більше 60 сільськогосподарських підприємств, які виробляють готові корми для тварин та включені статистикою в коло підприємств харчової та переробної промисловості.

Потужності місцевих підприємств дозволяють переробити за рік: 15 тис. тонн м'яса (завантажені на 51%), 500 тис. тонн молока (завантажені на 43%), виробити 140 тис. тонн хліба та хлібобулочних виробів (завантажені на 31%), 10 тис. тонн кондитерських виробів (завантажені на 54%), 400 тонн риби та рибопродуктів (завантажені на 58%), 42 млн. декалітрів пива (завантажені на 68%), 25 мільярдів штук цигарок (завантажені на 94%).

54 підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів сертифіковані за міжнародними системами НАССР та ISO.

Виробники Чернігівщини реалізують власну продукцію не лише на території області та України, а й здійснюють експортну діяльність. Географія експорту досить широка – понад 50 країн світу (країни СНД, Євросоюзу, Азії, Африки, Близького Сходу).

До країн Європейського союзу з Чернігівщини експортуються кондитерські вироби, олія соняшникова, крупи, соки фруктові і овочеві,

пиво та тютюнові вироби. Три молокопереробні підприємства ТОВ «Менський сир» Філія «Ніжинський міськмолзавод» ДП «Аромат» та ПрАТ «Ічнянський молочно-консервний комбінат» мають дозвіл на експорт продукції до країн ЄС.

У 2020 році експорт продукції аграрного сектору становив 625,3 млн. дол. США або 70,2% від загального експорту області; імпорт – 57,4 млн. дол. США або 16,7% від загального імпорту області.

Сальдо позитивне і складає 567,9 млн. дол. США.

В товарній структурі переважали продукти рослинного походження та готові харчові продукти.

Експорт продукції здійснюють близько 30-ти харчопереробних підприємств Чернігівської області. Експортується яйця курячі, яловичина, риба, сухе молоко, молочні консерви, масло вершкове, сири тверді, зернові продукти, крупи, кондитерські вироби, напої, олія соняшникова, крохмаль, тютюнові вироби.

Продукція Чернігівської області представлена майже на всіх континентах та високо оцінена закордонними споживачами. Місцеві підприємства беруть участь у міжнародних іміджевих заходах, представляють власну продукцію, знайомляться з інноваційними закордонними способами ведення сільського господарства та виробництва харчової продукції, встановлюють довготривалі бізнесові зв'язки з іноземними контр-агентами. У 2021 та наступних роках підприємства Чернігівської області планують не зупинятись на вже досягнутому, розширювати ринки збуту продукції.

Чернігівська область займає 13 місце в Україні за кількістю суб'єктів органічного виробництва. Станом на 01.01.2021 їх налічується 12 (за 5 років кількість збільшилась вдвічі).

Операторами органічного виробництва у 2020 році в області вироблено: 3,4 тис. тонн зернових і технічних культур, 302 тонни овочів, 533,3 тонн молока та молочної продукції, 11,48 тонн м'яса та м'ясної продукції, 54 тонни біологічних препаратів. В господарствах утримується 560 голів ВРХ.

Крім великих підприємств, які формують статистичні показники, в області наявні підприємства, які можуть представляти інтерес для агротуриста та виробляють високоякісні унікальні або крафтові продукти.

Розвиток аграрного сектору економіки є одним з основних чинників стабілізації соціально-економічних відносин, одним із ключових факторів, здатних використати сільськогосподарський потенціал регіону та вплинути на стабілізацію економіки області та країни загалом.

Чернігівщина має значний агротуристичний потенціал. Для цього необхідно не тільки створити туристичний продукт, а й забезпечити ринок для нього, відповідно, для відвідувачів необхідно забезпечити ефективну інформацію про цей продукт.

Наші чернігівські виробники – експериментатори та інноватори, які вміють на основі старовинних традицій створювати сучасні корисні для здоров'я продукти і можуть складати основу гастрономічного туризму у складі проєкту «Дорога вина і смаку Чернігівщини».

Серед таких **виробляють молочну продукцію:** ФГ «Агро-Люкс», ПрАТ «Етнопродукт» (виробництво органічної молочної продукції), ПрАТ «Новгород-Сіверський сирзавод», ПСП «Пісківське» (виробництво твердих сирів), ПАТ «Ічнянський молочно-консервний

комбінат» (виробництво молочних консервів), СОК «Волинківська молочарська спілка» (виробництво бринзи), ТОВ «Сири Ліса» (виробництво м'яких сирів), ТОВ «Еко-Ферма «Диво» та ПрАТ «Куликівське молоко» (виробництво широкого асортименту молочної продукції – масла вершкового, сирів м'яких, йогуртів тощо), «Чесна сироварня» ПСП «Авангард» (виробництво крафтових твердих, м'яких, плавлених сирів, сирів для грилю та жарки), ТОВ «Тасбіо» (виробництва крафтових молочних продуктів – молока, масла, м'яких сирів з молока буйволиць).

Серед виробників **м'ясної продукції** у сфері крафту працюють ТОВ «Савин продукт», ТМ «Тьотя Мотя», які виробляють сиров'ялені ковбаси в асортименті.

Виробники **хліба та хлібобулочних виробів**: ФОП Боженів В.В. (виробництва хліба за старовинними монастирськими рецептами), ТОВ ТД «Рига Хліб» (виробництво бездріжджового хліба та снєків ручного виробництва), ПСК «Коропський хлібозавод райспоживспілки» та ФОП Зарецька В.В. (виробництво крафтових пряників), ТОВ «Лири Конд» (виробництво борошняних кондитерських виробів), ТОВ «Прилуцький хлібодар» (виробництво широкого асортименту хліба, борошняних кондитерських виробів, молочної та м'ясної продукції).

Виробництвом та переробкою **овочів, фруктів та ягід** в області займаються: ФГ «Агро Люкс» та ФСГ «Золотий Пармен» (органічне виробництво плодів та овочів та переробка їх на соки), ТОВ «Ніжинський консервний завод» (виробництво консервованих овочів та салатів під ТМ «Ніжин»), ФГ «Ніжин Агроінвест» та Аграрна компанія «Еко-Парк» (виробництво заморожених ягід, лохини), ПП Гринько

(вирощування спаржі), ФГ «Ягідна країна» (вирощування сезонних ягід).

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України займається **селекцією малопоширених овочевих культур.**

Виробництво **алкогольних та безалкогольних напоїв** здійснюють: ТОВ «Виноман» (виробництво крафтових авторських вин), ТОВ «Бірвіль», Чернігівське відділення ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна» (виробництва пива солодового), ТОВ «Нептун» (виробництво безалкогольних напоїв на основі води «Остреченська».

ТОВ «Агромікс Сервіс» займається розведенням **равликів делікатесних.**

ФОП Труш С.М. виготовляє крафтовий **шоколад на меду** під ТМ «Жу-Жу shop».

Родинне фермерське господарство «Сонячна Земля» пропонує крафтові **трав'яні чаї.**

Будь - який географічно-гастрономічний напрямок може бути цікавим для агротуристів.

Напрямок історично-культурних пам'яток м. Н. Сіверського:

- ФГ «Ягідна країна» (с. Киселівка)
- Пекарня ФОП Боженова (м. Мена);
- ПРАТ «Новгород Сіверський сир завод»;
- ПП Гринько (с. Мамекине);
- СОК «Волинківська молочарська спілка» (с. Волинка);
- ТОВ «Нептун», (м. Мена)

Седнівський напрямок

- ФГ «Ягідна країна» (с. Киселівка)
- ФОП Зарецький «Седнівський кінний двір» (с. Седнів);

- ПРАТ «Етнопродукт», (с. Ясенівка)

Напрямок смт. Короп – Мезинський Національний парк

- ФГ «Ягідна країна» (с. Киселівка);
- ТОВ «Нептун» (м. Мена)
- ФГ «Агро-Люкс» (с. Тарасівка);
- ФСГ «Золотий Пармен» (смт. Короп)
- ПСК «Коропський хлібзавод РСС» (смт. Короп)

Напрямок історичних пам'яток Козелецького регіону

- ФГ «Сонячна Земля» (с. Количівка)
- ТОВ «ТАСБІО» (с. Рудня);
- ТОВ «Агромікс Сервіс» (с. Отрохи);
- ТОВ «Савин продукт» (с. Савин);
- ТОВ «Еко ферма «Диво» (с. Сираї);

Прилуцький та Ніжинський напрямок

- ФГ «Сонячна Земля» (с. Количівка)
- ТОВ «Ніжинський консервний завод» (м. Ніжин);
- ДС «Маяк» (с. Крути);
- ФГ «Ніжин Агроінвест» (м. Ніжин);
- ФОП Труш ТМ «Жу-жу-shop» (м. Ніжин)
- ФОП Вовнянко (с. Сокиринці);
- ТОВ «Прилуцький хлібодар» (с. Лісові Сорочинці);
- ПАТ «Ічнянський молочно консервний комбінат» м. Ічня

Напрямок історичних пам'яток смт. Батурин

- ФГ «Сонячна Земля» (с. Количівка);
- ПРАТ «Куликівське молоко» (смт. Куликівка);
- ПСП «Пісківське» (с. Піски);
- ПСП «Авангард» м. Бахмач;
- ТОВ «Лира Конд» (м. Борзна)

Корюківський напрямок

- ФГ «Ягідна країна» (с. Киселівка);
- ТОВ «Нептун», (м. Мена)
- Пекарня ФОП Боженова (м. Мена);
- ТОВ «Сири лісу» (м. Сновськ);
- ПРАТ «Щорський завод продтоварів» (м. Сновськ);

м. Чернігів та Чернігівський район

- ФГ «Сонячна Земля» (с. Количівка)
- ТОВ «Добродія фудз» (сmt. М-Коцюбинське);
- ТОВ «Виноман» с. Жавинка
- ФГ «Ягідна країна» (с. Киселівка);
- ТОВ «Рига Хліб» м. Чернігів;
- ТОВ «Бірвіль», (м. Чернігів)
- Чернігівське відділення ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна» (м. Чернігів)

Ми прагнемо підтримувати невеличких українських виробників і привертати увагу до теми чернігівського крафту, нішевих та локальних продуктів, підвищувати їх якість та плекати українські традиції у виробництві нових продуктів.